

mulsa aliquando repurgato, ultimo bene consolidato (303.). δ . dando simul decocta Vulneraria, abstergentia, putredini resistentia satis magna copia.

1192. Si pus album, laeve, aequale, foetoris expers, specillum non colorans exit, si aeger sine febris, siti, alvi fluore, bene appetit, digerit, caetera sanus est. Aeri ingressus in thoracem, quantum possibile, prohibetur, spes est, aegrum convalituum (304. 305.).

1193. Si pus fuscum, ichorosum, fibrillis mistum, foetidum, specillum instar ignis colorans, subcruentum, uno impetu totum effluens, effluit, summum periculum, & mors, vel phthisis.

1194. Si exesum fuerit mediastinum, aperto Thorace, saepe subitanea suffocatio.

1195. Si Empyema vetus, vires collapsae, capilli jam cadant, alvi fluor colliquativus adfit; Corpus contabescat; paracentesis facta mortem accelerare solet.

PHTHISIS PULMONALIS.

1196. Si ulcus pulmones excederit ita, ut totus inde habitus Corporis consumatur, Pthisis Pulmonalis aegrum afficere dicitur.

V 2

1197.

1197. Cujus ulceris origo deducitur ab omni causa, quae valet sanguinem in pulmonibus ita sistere, ut in materiem purulentam abire cogatur.

1198. Hae causae possunt referri. I. ad ipsam Corporis temperiem illam, qua vergunt in haemoptoen primo, hinc in ulcus loci erosi. Haec consistit α . in teneritudine vasorum arteriosorum, & in impetu acrioris utcunque sanguinis: cognoscitur conspectu tenellorum vasculorum, & totius corporis; collo longo; Thorace plano & angusto; scapulis depressis; sanguine valde rutilo, tenui, dissoluto, acri, calido; colore valde candido, & amoeno roseo; cute pellucida; hilaritate, & subtilitate praecoci ingenii. β . in ea debilitate viscerum, qua ingesta sua indole nimis tenacia obstructiones, putrefactiones, acrimonias, suscipiunt, hisque dein malis erosa vasa, post haemoptoen, exulcerant: cognoscitur levi febricula, tussicula sicca, calore majori, rubore labiorum, oris, genarum, auctis & insurgentibus, quo tempore novi chyli in sanguinem ingressus, facili sudore dormienti, debilitate, anhelitu ad minimum motum magno. γ . in ea aetate, qua vasa incrementi apicem adepta, ulteriori productioni suae resistunt, dum interim sanguis augetur copia, acrimonia,

monia, impetu; adeoque intra 16 & 36. aetatis annum. δ . in haereditaria dispositione: huc refer dicta, (24. 26. 29. 38. 39. 40. 41. 44. 45. 48. 60. 61. 64. 69. 72. 82. 84. 86. 100. 106.) illa enim comparata modo dictis (1198. α . β . γ . δ .) explicant, definiunt, praefagiunt, naturam, causas, effectus, haemoptoes; hujus vero conditionis effectum, haemoptoen accelerant 1. omnes consuetae excretionis interceptae, maxime sanguineae, ut haemorrhoidalis, uterina menstrua, lochiorumve, haemorrhagia narium, missio sanguinis consuetata, imprimis in plethoricis, vel truncatis membra. 2. vis quaecunque magna pulmonibus illata, tussi, clamore, cantu, cursu, nixu corporis ingenti, ira, vulnere quocunque quacunque causa inflictio. 3. victu acri, salino, aromatico; potu simili; vita; morbo alio, unde copia, acrimonia, velocitas, rarefactio, calor sanguinis augetur; unde in febribus acutis, peste, variolis, scorbuto, toties contingit.

1199. Hinc (1198.) oritur cum dolore levi, calore modico, angusta oppressione in Thorace perceptis; exit sanguis plerumque floridus, coccineus, spumans, cum tussi, strepitu pulmonis, fibris, membranulis, vasculis arteriosis, venosis, bron-

chialibus; pulsu molli, parvo, undoso; anhelitu; sapore falso in ore antegresso.

1200. Curatur 1. Venae sectione larga, tertio quoque die, ad quartam usque vicem repetita, vel donec crusta inflammatoria integre disparuit. 2. Medicamentis refrigerantibus, incrassantibus, stipticis, lenientibus, diu usurpatis, intermistis subinde lenissimis balsamicis. 3. Sex rebus non naturalibus ita directis; ut adversissimae sint Causis (1198.) enarratis: maxime victu, vitaeque, blandissimis semper continuatis; quo lactis diaeta inprimis facit. 4. Corrigendo specificam naturam causae vel morbi singularis.

1201. Ubi semel accidit, sedatumque est (1200.), quibuslibet 6. mensibus per aliquot annos mittendus sanguis, sensim tamen copiam minuendo.

1202. Si vero ob magnitudinem mali (1198.), stiptica male applicata, neglectamve veram medendi methodum (1200.), post sputum sanguinis oritur dyspnoea, affiduo increscens; horror vagus; calor ruborque genarum; tussicula sicca; febricula hectica; sitis major, debilitas: gravitatis in Thorace sensus; signat, vulnus haemoptoes jam collectam circa labia sua, & sub crusta arefacti cruoris, materiem mutare

mutare in pus, collectionem abire in vomitam tectam, qua rupta, in ulcus pulmonum apertum.

1203. 2°. Oritur itidem Collectio haec puris, praeter causas dictas (1198.), a peripneumonia quacunq̄ terminata in apostema (832. ad 843. 867.); cognoscitur iisdem signis (832. ad 843. 867.).

1204. 3°. Quin Empyema (1185.) ortum potest rodere, eliquare, consumere pulmonem; ut fiat idem morbus, ac si proprio hic ulcere absumeretur (1188. No. 4.) Cognosciturque signis ibidem positis.

1205. Unde liquet, quaenam signa sint cognoscendi ulceris pulmonalis, etiam tecti; quot diversae ejus causae, quam diversae species, ut & quam diversa phthisis?

1206. Effectus vero Ulceris pulmonalis jam facti, sed tecti, nomine Vomicae, hi fere observandi: puris acrimonia, copia, putredo quotidie auctae, membranae hoc coercentis dilatatio, corrosio, maceratio; vasorum sanguiferorum, Bronchialiumque conversio in pus; totius pulmonis, vel alterutrius lobi consumptio purulenta; tussis fere perpetua sicca, vel sputa solo concussu tussiculoso abrasa promens; sanguinis in ulcus affluentis conversio in

pus; vomicae propagatio in pulmone; vomicae hujus perruptio in laryngis tubos; puris suffocans aliquando secretio, vel quotidiana cum tussi, ingens, in aqua subsidens, coacta, dulcis, pinguis, foetida, alba, rubra, flava, livida, cineritia, strigmentosa, igni imposita carnem assam spirans foetidam; Vomicae perruptio in cavum Thoracis, unde respiratio difficillima, phaenomena Empyematis. (1188, N. 4.). Tum respiratio pessima; consumptio omnis sanguinis; chylique in pus; nutritivi praeparatio sublata; solidorum consumptio fere integra; febris hectica cum pulsu parvo, languido, calore ad superiora acri, genis rubentibus, facie Hippocratica; anxietas inexplicabilis circa vesperam plerumque; sitis magna; sudor nocturnus ingens; pustulae rubrae; pedum, manuumque inflatio a parte affecta; debilitas summa; vox rauca; capillorum defluuium; pruritus toto corpore, cum pustulis aquosis, diarrhoea flava, foetida, purulenta, cadaverosa, frequens, tenesmodes, debilitans; sputi suppressio; mors. Unde Regulae hae perspiciuntur.

1207. 1. Phthisis haereditaria omnium pessima, nec sananda, nisi cum praecautione haemoptoes.

2. Phthisis ab haemoptoe per vim externam,

nam, sine vitio interno praexistente, levissima est, caeteris paribus.

3. Phthisis, (2.) in qua subito rumpitur vomica, exspuitur pus album, coctum, aequale, facile, respondens copia ulceri, sine siti, cum appetitu, digestionem, secretionem, excretionem bonam, difficulter quidem, tamen sanari potest.

4. Phthisis ab Empyemate insanabilis.

5. Sputa gravia, solida, olentia, dulcia, cum signis ultimis, (1206.) desperata.

1208. Postquam Vomica jam facta in pulmone, indicatio oritur medica, eam illico maturare, rumpere: quod fit victu lacteo, motu equitationis, vapore tepido, expectorantibus: ubi rupta, tum

1. Sanguinem munire contra infectionem purulentam oportet.

2. Ulcus quantocius evacuare pure, & labia abstergere, consolidare.

3. Hujusmodi in corpus ingerere, quae minimam requirunt vim, ut per pulmones fluere, ibique subigi queant, tamen nutrire apta, & puris refectioni inepta.

1209. Primae indicationi satisfacit ope medicaminum leniter & grate acidorum, falsorum, Herbarum vulnerariarum, balsamicorum lenium, omni forma, magna copia usurpatorum.

V 5

1210.

1210. Alteri vero per medicamina liquida, diuretica, tussim moventia, interna, externa, motum, Equitationem, Rusticationem expellendo; tum ope abstergentium balsamicorum internorum, externorumque depurando; atque ope Consolidantium Paregoricorum consolidando.

1211. Ad tertiam indicationem ptisana, juscula, lactinia spectant.

1212. Curatio vero hujus morbi palliativa maxime spectat tussim, anxietates, alvi fluorem.

1213. Quibus occurritur diaeta (1211.), Opiatis caute adhibitis, liquidis calidis.

PHTHISES ALIAE.

1214. **U**t ab ulcere Pulmonis, ita Hepatis, lienis, pancreatis, meseraei, renum, uteri, vesicae, &c. phthisis produci potest, cujus cognitio, praedictio, effectus, curatio, palliatio facile ex iisdem fontibus petitur ab eo, qui visceris cujusque effectus naturales perspectos habet.